

მეატრი სხეზრება

1910 სათუჯრთ სალიჯრჯრთ აქრნალი № 31

პიკა 8 აპვისო

ფასი ორი ზაური

ფრ. შილდერი ვეიმარში

№ 31

წლიურად 5 მ., ნახევარ წლით 3 მ., ცალკე გამოცემად ნომერი 10 კ. ხელის მოწერა მიიღება დრ. საზ. კანტორაში იოსებ იმედაშვილთან თბილის. Редакция „Театри да Цховреба“

Иос. Зах. Имедашвили ხელ მოწერელი წერილები არ დაიბეჭდება. — ხელთნაწერები საჭიროებისამებრ შესწორდება. — რედაქტორთან პირისპირ მოლაპარაკება შეიძლება შუადღის 12—2 ს და საღ. 6—7 ს. ტელეფონი № 862

№ 31

კ ვ ი რ ა, 8 ა მ ვ ი ს ტ რ

1910

8 ა მ ვ ი ს ტ რ, 1910 წ.

მამლაყინ წობა მამლაყინ წობამ—თავისი თუ შეთანხმება?! „მეს“ ვანდიდებამა და სხვის არაფერად ჩავგდებამ—ნაყოფი გამოიღო:

ყველანი ცალცალკე ვითომც რადაცნა ვართ, დიღთა საქმეთა გაკეთების მსურველნი... კარგი სურვილი მოსწონია, მაგრამ სურვილის განუხორციელებლობა-კი ვერაფერი საქმეურია...

ისე არაფერაშია დასავაგობი მამლაყინ წობა, როგორც სათეატრო საქმეში, ხელოვნების სამეფოში, საცა ყოველივე და ყველა—დიდი და მცირე, მაღალი და დაბალი—მხოლოდ შეთანხმებით და თანშეზომილად უნდა საქმობდეს...

ქართულ თეატრს ერთი კარგი ხანა ჰქონდა, ხანა სიყვდილით აღდგომისა—80-იან წლებში, — როდესაც ყველა, ვინც თეატრის გარეშე მოდებოდა, ატარებდა, სულით და გულით მიეცა საქმეს და თავის გარჯას გირვანქა-არწმინდობივ კი არ აფასებდა—ამდენი და ასეთი საქმე გაუაკეთებო, თან ვადაყვევო... არა! იგინი გრძობდენ, რომ დიდებულნი საქმე უნდა აღედგინათ და აღადგინეს კიდევ.

სწორედ ასეთსავე თავგამოდებას და დაუზოგველობას ითხოვს ყოველი ჩვენი საზოგადო საქმე და განსაკუთრებით ქართული სცენის დიდგანდელი მდგომარეობა ყველისაგან, ვინც უნდა იყოს: მსახიობი, გამგეობის წევრი, თუ სხვა.

ახლო მომავალი გვიჩვენებს, რაოდენად შეგნებით, მტკიცედ და შეთანხმებით მოვეყრობიან სცენას ჩვენი მოთეატრენი...

ქართულ თეატრის მიღეწეთა მიმართ

როგორც უკვე აღნიშნული გვქონდა, ამ წელს შესრულდა 30 წ., რაც ქართ. დრამ. საზოგადოების წესდება და მტკიცედ და ქართულ სამუდამო სცენას არსებობს. დრამ. საზოგ. გამკეთება შესაფერისი ზრდადამით ახარებს დღესასწაულის გარდახდას. დღესასწაულის გარდახდადის საჭიროდ მიგვანია ქვემოთ ჩამოთვლილი მასლის მოტარება

და ამიტომ უმორჩილესის თხოვნით მივმართავთ თეატრის მოღვაწეთ, საზოგადო დაწესებულებათ, მწერალთ, სოფლის ინტელექტუელთა და ყოველ შეგნებულ ადამიანს, — ვისაც რთი შექედის—დაგვეხმაროს.

საჭიროა მოგვაწოდონ:

1, პორტრეტები ქართულ სცენის მოღვაწეთა, რომელთაც რაიმე მონაწილეობა მიუღიათ ქართ. თეატრის დაარსებად და დღემდე, მოკლე ბიოგრაფიული ცნობებით.

2, სურათები რომელიმე სცენის, ზეისის, დეკორაციის, აგრედე გრუპები და სხ.

3, აფიშები, პროგრამები, ძველი ხელნაწერი ანუ ნაბეჭდი ზეისები.

4, მოგონებანი მსახიობთა ცხოვრებად.

5, ცნობები — რომელს სოფელში რაღაც დაწესებულა, ვინ თათხობდა, ვინ მონაწილეობდა, რა მსახიობი იმართებდა წარმოდგენებს, რაგდები ხალხი ესწრობდა, რა თვლით უყურებდენ წარმოდგენებს და სხვ.

6, თეატრი სდ რაგორაა მოწყობილია, რაგდენ კაცს იტყვს?

7, დრამატურგებმა გვაცნობონ, ვის რა ზეის დაწერია, რა უთარგმნა; უთამაშნათ თუ არა მისი ზეის, ან დაიბეჭდა თუ არა (ქრანდაში, გაკეთება ან ცალკე)? თუ არ თამაშეს, რა მიზეზით? ზიონარა მიუღია თუ არა და ან რაგდენა? ზეის მისი ხომ არ უთარგმნათ სხვა ანაგე და სხ.

შენიშვნა. თუ რომელიმე მოღვაწე სცენისა, ცალხალი ადარ არის, მის შექვედრეთ, ან ხლო მცნობა მოგვაწოდონ ცნობები.

მსურველი სურათები და სხვა გამოგზავნილი მასლა უკახე გატეხვენათ.

ადრესი: თბილისი, ქართ. დრამ. საზოგადოების გამკეთებას, ქართულ თეატრში.

ქართ. დრამატ. საზ. გამკეთებას მონაწილეებით საქმისმწარმოებელი იოსებ იმედაშვილი

P. S. ვისთხოვთ სხვა გაკეთებებს — ეს წერილი გადამეჭდონ.

ს ი ყ ვ ა რ უ ლ ი

ზოგჯერ ერთ ნაირად
 აგვიწერენ სიყვარულსა:
 მისს სადგურად და ადგილად
 გვიხატავენ მხოლოდ გულსა,

მაშინ როცა სიყვარული
 სამია და სანუგარია
 და მათ შუა მეტად დიდი
 განსხვავება... სანდვარია!

ზირველია გულის ფხანვა:
 ცეცხლ-მოდებით უყვარს სულსა,
 მაგრამ სმირად გამოაჩენს,
 საიდუმლოდ დაუარულსა!

ამ ნაირ სიყვარული
 იფეთქებს და მალე ქრება
 და იმასვე თან განუყვება
 მომხიბლავი ნეტარება!

მეორეა, როცა მხოლოდ
 გულს ან უყვარს, უყვარს თავსა!.

ან დაუძებს გარეგნობას
 და მშვენიერ სანახევსა!.

შორით უყვარს... წარმოდგენით
 და თუ იცნო ხორციელად,
 მაშინ თავიც დაივიწყებს...
 სიყვარული ქრება ხელად.

მესამე კი სულ ხვა არის!
 მხოლოდ იგრძნობს მას რჩეული,
 თანასწორად როცა შესტრფის,
 როგორც თავი, ისე კული.

და ამ გვარად შენ მიყვარხარ
 თავითაც და გულითაც!
 ეველა შენთვის შექიწირავს:
 დაბლა მიწა და მალა ცა!

მაგრამ შენ კი არ უჯერო
 არც ამ თავს და არც ამ გულსა!
 და ჩავიტან სამარეში
 მეც შორეულ—სიყვარულსა.

აკაკი

მ ე მ კ ვ ი დ რ ე მ ბ ი ს დ რ ა მ ა

(ტრ. რამიშვილი—«საბედისწერო დამბაია»)

მეშველდროება სსსწუღია. ასე ამბობენ არა
 ჩუენისთან უფიცი და ცოდვილი ჯამაიანია, არამედ
 თვით მეტნებრები. ერთი მათგანი, რომელსაც ჩუენს
 დროში უველახე მეტა ღვაწლი მიუძღვის მეშველდ-
 რობის პრობლემაების შესწავლაში, ამბობს, ამ მეშ-
 ვედროება შესხიერების ერთ-ერთი სახეა. რა თქმა
 უნდა, შეიძლება ვუცნობეთ მეშველდროების ახსნა
 შესხიერების საშუალებით, შეიძლება საუველდრეც
 განვაცხადოთ, რადგან შესხიერება ფიზიოლოგიურად
 და ფიზიკალურად მეშველდროებაზე სათელად ცნება არ
 არის. მაგრამ ჩუენი გატკობა მხოლოდ ხელახლა დაადს-
 ტურებს ამ აზრის საძარღუს, რომ მეშველდროება
 სიტაცხლის სსსწუღია. მეშველდროების სსსწუღად
 ცნობა სრულად არა გულისხმობს ამ ფაქტების უარ-
 ეოფის, რომელთა კავშირსაც მეშველდროება ეწო-
 ღება. კავშირის არსებობა ეტყის გარეშე. სსსწუღია

და სადღუმლოება იწუება იქ, სადაც ამ კავშირის
 შეტეზას ვეადით ხელს. მხოლოდ მაშინ, როცა
 ჯამაიანის ცნობა იწუებს დაუხერხებელ ძეხნს ამ
 კავშირის გასაკებად, რომელსაც მეშველდროებათა
 კავშირი ჰქვიათ, ირევეა, რომ ეს კავშირი ჩუენთ-
 ვის გაუგებარია ე. ი. სსსწუღად ირევი.

თუ მეშველდროება სსსწუღია ბუნების მეტნიე-
 რებისათვის, რა საკვირველია, სსსწუღია იეოს ამ
 სიტაციურ მოვლენათა სიეროში, რომელსაც კეუთე-
 ნის ზნეობა, ბეღნიერება, პროკესი და სხვა. აქ,
 ამ სიეროში, მეშველდროებას, როგორც სსსწუღებ-
 რე მომქმედ ძალას, თამამად შეიძლება მიუწეროს
 სიტაციურ სამართლიანობის ფუნქციები. აზრის ამ
 გვარ შეტრიალებას წინ არათუ არ უღდა, პირიქით,
 იგი ხელსაუერლია, რადგან ზნეობრივ სინათლად
 შუქით ანათებს ისეთ ფაქტებს, რომლებიც უამისოდ
 სრულად გაუგებარი იქნებოდენ.

ადამიანის განება ისეთი გულსიყუროთ არც ერთს სცანს არ ეკადება, როგორც ბეღიაერებას. ბეღიაერებას და უბედურებას ჩვეულებრივი განება უფრო ხშირად აფასებს, ვიდრე აკვლევს მიზეზების მხრივ. დაფასება კი ხსენებრთა მსჯელობაა. ამიტომ, ბეღიაერება და უბედურება, უფლად უწინარეს, ხსენებრთა მსჯელობის სვანს წარმადგენენ. ხსენებრთა ბეღიაერება და უბედურება უსისაძლებლად დაუკავშირთ ადამიანს ზარად ცხოვრებას და განვიხილოთ, როგორც აუტელეპელი სეთთი იმის ქვეყნ-უფთას, ანუ როგორც ხსენებრთა ჯაღლო ამას მოქმედების. მკრამი მოკვარ ხსენების ვერც ერთი ცნახორა ვერ აბოვის ვერაფრით კავშირს ადამიანის ბედის და ქვეყნ-უფთას შუა. აი, სწორედ აქ ესსნება ცხა მიმკვიდრებას გაუკებარ ფაქტების სათელსყოფილად. მიმკვიდრებას, როგორც კავშირის თათბის თათბისთან, მათისთვის ბეღიაერება და უბედურება განახლებობდეს არა როგორც ინდივიდუალურ ხსენების სკუთარ თვისებას, არამედ როგორც სოციალურ ხსენების ფაქტი. ადამიანი ხსენებს აკებს არა მარტო თავის სკუთარ ქვეყნ-უფთასთვის, არამედ აგრედვე წინაზრთა მკავრდაც; ბეღიაერება და უბედურება შეიძლება წარმოსდგებოდეს არა ზარად დარსებისა და უღირსობისკან, არამედ აგრედვე წინაზრთა თვისებასკან. მიმკვიდრებას, ამ გვარად, შეაქვს სოციალური მამყრტი ბეღიაერების დაფასებაში და უკავშირებს მას სსოციალურბრავ განვითარების ზრცესს.

რადენად მართლდა ის ახრი, რომ მიმკვიდრებას სოციალურ სპირთლიანობის ფსქციების ასრულებს და განვითარებას ეისხურება, ამის გამოკვლევა ჩვენს სვანს არ მუადგენს. ჩვენთვის სპირთლიას ადენაშნობა, რომ თანამედროვე თათბიერებას სწორედ ასე უნქმებს ამ სპქეს, ხოლო შექედან კი დრამატულ მდგომარებას ერთ-ერთა უძლეურესი ხლართი წარმოსდგება. წინაზრთა ქვეყნ-უფთა, რომლის დირსებისა და უღირსობისთვისც შთანთქმავლობას ბეღიაერება და უბედურება მოეწყება, ინდივიდუალურ მოქმედების გადამა ამუთავთა. თუ წინაზრთა ანტისოციალურ და თავშეებულ სქციელებობისთვის ადამიანს უბედურება რამ უნდა ეცეთოს, ერთის მხრივ შეუძლებლად ამ უბედურების თათბიდან აცდენს, შორეს მხრივ — აი დაუმსხურებლად და შესამე მხრივ, რაც ხნაი გადის, მათ უფრო სსხარელი და სსაინელი ჰხდება ეს უბედურება, რადგან ადამიანი თანდათან უფრო ნათლად ჰგრძნობს სკუთარ სისუსტეს და თავის ბეღიადობის შინკან

უხრობას. ეს დრამატული ხლართი თათქმის არ განარჩევა სპირთლიანობის კლასიკურ ტრადიციას წერისკან. ამ ხლართის სქემაში მეტად ძლიერი სულიერი დრამა შეიძლება ჩაითვაოს.

ბ. ტრ. რამიშვილის „საუბრისიყურო ადამიანზე“ ამ მიმკვიდრების ხლართზე აკუთლურ დრამაა. სოციალური მითიური სპირთლიანობის ბრწყინვალე წოდების გადამქნებისა და დემოკრატული ტრადიციის დორძინების მთელადიანს ანდა სოციალურ წრებისკან მხოლოდ დრამის დეკორატული მხარეა, თათ დრამის კი ის ტანჯვა და სულის ქქენა შეადგენს, რომელსაც მდიდარ მემომული თანხა განიცდის წინაზრთა მიმკვიდრებობით მიდებულ უკუნებულ სენის გამო. მიმკვიდრებას, როგორც ადამიანს გარეშე რამ მდგომა ძალა, სიმბოლოვად განმოსხულის საუბრისიყურო ადამიანთა. ეს ადამიან უბრადო ნეთაა, მკრამი რადაც გაუკებარ, კრძნეული ძალა ამ ნეთის თათქმის ტულას და სულს აძლევს, ამოდრკებს და ამოქმედებს ამ მკვლელობის მოსხდენად, რომელიც მიმკვიდრების ძლით უნდა მოქმედოს დრამის ერთ-ერთ გმირს. როგორც მიმკვიდრებას არსებობად გაუკებარი და სსწულებრთა, ასევე უნჯურა და იღუმსლებით სსესე სსბედისიყურო ადამიანს მიზიდულებას უბედურ თანხისდასმად. ეს სიმბოლოვარა მკავრება იმის მიზეზია, რომ რამიშვილის დრამის უძლეურესი მომქმედება სწორედ ასე ადგებობა, სადაც ადამიანს ჰმოქმედობს. აქ მკურნებელი ჰგრძნობს, რომ რადაც იღუმსლი და დოქლეველი ძალა ჰმოქმედობს, სჯერა ამ ძალის არსებობა, ისე როგორც მიმკვიდრებას. საბედისიყურო ადამიანს არც მიმკვიდრების ისეთი თუთობათი ნაშინა, რომელიც სხვა რამ ნაშინა შეიძლება შეიკვალდოს, და არც რეზონანორული რამ მსჯელობა მიმკვიდრების განხრე; ეს ადამიანს ნეთათერა წინამდობდა მომავალ უბედურების, რომელიც უნდადით თათბიდან აუტელეპინათ და დეკორუნათ, მკრამი ამაოდ.

ბ-ნ ტრ. რამიშვილის დრამის კარგი ხლართის კარდა, ახსიათებს ტანების მოხდენილი შერჩევა და სსწარმოების შინხარისს მთლიანობა. უნდა ადენაშნობა მხოლოდ, რომ სისუსტე ემტენება ამ სულადობის მხოლოდ, რომ სისუსტე ემტენება, რომელსაც თავის მოკვლამდე მკავრე უკურნებულ მიმკვიდრებობათი სქნით შექნობილი ექმა.

ზანგი

მ რ ი ს უ რ ა თ ი

I

ღამის მანტიით შემოსულრულს სძინავს სოფელსა,
 კენესი სიმები მკვლრულ სიჩუმეს დაუწყვეტია,
 შავ-ჩრდილთ ქსოვილი წამოუსხამს უტყუ მინდორ-ველსა,
 რუც აღარ მოსთქვამს, მასაც სძინავს, ხმა გაკმენდია.
 ტყე არ შრიალღებს, უნიაგო, შავათ ფოთლილი,
 თითქო სიჩუმით მასაც გული დაოსებია,
 და თავ-ჩაქინდრულ ხეთა გროვა, ნისჯით მოსილი,
 სალ-კლდეთ მონაბერ უქრავ აჩრდილთ დამსგავებია.
 ღრუბელთ ზოლები, ცის კიდურზე გადმოწოლილინი,
 ვით მარმარილოს მკრთალი ფრთები გამწკრივებულან
 და მუქცის მკერდზე, სივრცის სუნთქვით გადმოსროლილინი,
 წარსულ სიცოცხლის უკვდავ ნიშნად გაქვავებულან.
 თხემნი მთისანი, მქრალ სამსხვერპლოდ ცად აზიდულნი,
 ღრუბელთ იალქნებს ცივ ამბორით ეკონებთან
 და ჟამთა სრბოლის ქანდაკება-ხატად ქტეულნი,
 მთვარის ცივ შუქით უცნაურად იმოსებთან.
 ნიავის ფრთებით კაეშანი დაჰქრის ტყე-ველად,
 სევდის ჰიმნებით დაჰსისინებს ყრუ არე-მარეს...
 აქ სიკვდილია მიმალული სიჩუმის მცველად,
 ბოროტი სული დაჰხარხარებს უბედურ მხარეს...

II

მზის პირველ სხივთა მოციალე კონით მსხვერული
 ქალაქს სცილღება ნისლის ჩადრი, ცით მონაბერი,
 ღამის ბურუსი ნიავეს ერთვის, დილით ძღლეული,
 იღვიძებს ბრძოლის საოცნებო ცა მშვენიერი.
 ქუჩა გუგუნებს, ქუჩა გრგვინავს, მაშვრალთ სავანე,
 უხილავ ძალთა სტიქიონით ვატაკებული,
 ცხოვრების ფარგლებს ეხეთქება, ვით ოკეანე,
 სასტოკ ქარიშხლით ანაკენესი, აზვირთებული.
 ფოლადთ კერპები, დარაზმულნი ცეცხლის მვრქვეველად,
 შრომის ემბლემაღ, ვით ტაძარნი, ზე-აღმართულნი,
 რაზმთ უყვიან ბოროტ სულთან შესაბრძოლღეღად,
 გრღემლის ზანზარში ხმალსა სქედენ ამქუხრებულნი.
 კენესა-ვაება, უბედობით გამოწვეული,
 ერთვის ვანცხოზმა-ფუფუნების კისკის-სიციღლსა,
 შურისძიების მძღე წყურღილი, მასში რღეული,
 ქმნის აკკორღს ციურს, სიმთ აღღერებს, სხივით ქსოვიღსა.
 და ამ აკკორღში უცხო ჰიმნის ისმის ხმა ტუბილი,
 მასში გამოკრთის ამოვავღ ვარსკღღავთ ციალი,
 ეგ ბრძოლის ხმაღ, მომავღისა გამოძახილი,
 მასში ვაჰკივის საუკუნეთ ჩარზის ტრიალი...

ს. აბაშელი

დასაელეთ ეეროშის ლიტერატურა

1848 წლის რევოლუციის მეორე დღე

(გაგრძელება იხ. „თ“ და „ც“. № 30)

II

1848 წლის შემდეგ სიტყვა-კაზმული ლიტერატურა მხოლოდ იმასა ცდილობდა, როგორ დაემტკიცებინა რევოლუცია და მისი მოწაწილენი.

დიკენსმა მიმართა ისტორიის და დასწერა რომანი „ორი ქალაქი“, რომლის თემა საფრანგეთის დიდი რევოლუციაა. მისი აღწერით, წერილ ბურჟუაზიის გმირული ბრძოლა ველურ ინსტინქტთა სატურნალია, მკვლელთა და ჯადოქართა შაბაში, „მხეც-ღამიანის“ გამარჯვება გამოდგა. აი, როგორ აღწერა დიკენსმა იაკობინელნი:

„ეზოში, სალესავ მანქანასთან შეგროვილიყვენ თა-აწწილ ველურ ავაზაკთა ბრბონი. ქალნი მათ სთავაზობდენ ღვინოს, რომელიც მიწაზე ინთხეოდა. ამ დანთხელმა ღვინომ და ქვიდან ამოკვეთილმა ნაპერწყლემმა მათს გარშემო შექმნეს ცეცხლისა და სისხლის ატმოსფერა. ვალესს დანები, მოედვენ ქუჩას და მათს თვალეში ბრწყინავდა წითელი ალი“. ბოლოს დასძენს: „ყოველი საღი მოაზრე დამიანი ვა-მოთხოვებოდა ნახევრის სიცოცხლეს, ოღონდ ერთის მარჯვე სროლით გაექვავებინა ეს თვალეში“. შემდეგ დიკენსი აღწერს ცეკვას—კარმანიოლას. „აგერ კუთხეში გამოჩნდა ბრბო, ხუთასი კაცისაგან შემდგარი. ისინი ცეკვამდენ, როგორც ხუთი ათასი დემონი. არც ერთი ბრძოლა არ იქნებოდა ამაზე საშინელი“.

დიკენსი ამბობს, ქალები, ოჯახისკერის მშვიდი მფარველი, გარდამქმნენ ველურ და შეუბრალებელ როსკაზებად. რევოლუციური ილიაში და ქამარში გარკობილი ხანჯლებით კაპას დედალ ვეფხვებს მოგაგონებდენ. საფრანგეთის რევოლუცია, დიკენსის აზრით, გამოსადეგი გაცვეთილია ინგლისელ კაპიტალისტებისათვის. თუ ეს უკანასკნელი იბატონებენ ისევე მტარვალურად, როგორც ფრანგი არისტოკრატია, მუშები აჯანყების დროშას აღმართავენ და ამ აჯანყების თან მოყვება იაკობელთა დიქტატურის საშინელებანი. რომ უფრო მკაფიოდ გამოხატეს თავისი აზრი, არისტოკრატის დამსჯელ მდაბიო ფრანგებს დიკენსი უპირისპირებს

თავის ნებით პრივილეგიების უარმყოფელ არისტოკრატს, ხოლო მებატონე კლასების წინააღმდეგ ამხედრებულ ფრანგ ქალებს უპირისპირებს ინგლისელს ქალს—მოსამსახურეს, რომელიც უანგაროთ იცავს თავის ბატონის ინტერესებსა და სიცოცხლეს.

გერმანიაში, 1848 წლის შემდეგ, გამოვიდა რომანთა მთელი წყება, რომელთაც ლაფეში ამოსვარა მარტის აჯანყების მონაწილენი. ამ რომანების აღწერით აჯანყების მონაწილენი ჯალდისანი, უღმერთონი და ავადმყოფი ეროტომანები იყვენ. ასეთის ტენდენციით იყო გაყენილი შვილჰაგენის რომანი „უცნაური ქმნილებანი“, რომლის ყველა გმირები რევოლუციის მონაწილენი არიან; უხასიათო მეოცნებე ოსვალდი, ყველას გამკილავი ბარონ ოლდენბურგი, პესიმისტი, ნორვანის მალიარბელი პროფესორი ბერგერი და, დაბოლოს, ეპიკურიული ჩათუქესანი ტიმი. რომანის დასასრულს, ყველა ესენი ბერლინის ბარაკებზე შეხვდებიან ერთმანეთს. რაა მღწევი მათის შეხვედრისა? ოსვალდი და ოლდენბურგი სცოცხლობენ იდუმალ იმედით, რომ ორთაგან ის, რომელიც ცოცხალი დარჩება, დაისაკუთრებს მშვენიერს მელიტას. ტიმი, რომელიც არ სცნობდა ხალხისადმი სიმპატიას, ინსტინქტიურად გრძნობდა, რომ იმ დროს, როდესაც ყველაფერი ყირაზა დაყენებულა, მის მავარი ავანტიურისტი არა თუ რასმე დაკარგავს, მოიგებს კიდევ. დაბოლოს, პროფესორი ბერგერი თავისუფლებას მტლად ედება, რადგან მისი ნერვები ველარ იტანენ სიცოცხლის აურზაურსა. ერთი სიტყვით, ისევე რულში ქიშპობა, გაიძვრობასა და ავანტიურებისადმი მიდრეკილება და სიცოცხლით მოყირკება—ასეთია: შვილჰაგენის აზრით, ის მოტყევი, რომელნიც აძულდებდენ გერმანელ ინტელიგენციას მონაწილეობა მიეღო ფეოდალურ მონარქიის წინააღმდეგ ბურჟუაზიისა და დემოკრატის რევოლუციაში.

საფრანგეთის ლიტერატურა მართალია აირყო ვართული ისეთ სასიქადულო საქმით, როგორიცაა მსხლით დაკლილი რევოლუციის გაფურთხება, მაგრამ მიინც უიმედო პესიმისმით იყო მოკული.

რეაქციონურ ეპოქის დიდებული ძველი იყო ბოდლერის ლექსთა კრებული „ბორტუბას ყუაფანა“, ამ კრებულში მოთავსებული

იყო ლექსები იმ ხანისა, როდესაც ბოდღერი გატაცებული იყო რევოლიუციითა და პროლეტარიატით.

1848 წლის შემდეგ, როდესაც ბოდღერი აბსოლიუტიზმისა და იეზუიტების თაყვანისმცემელი შეიქმნა, მისმა პოეზიამ ელფერი გამოიკვალა. მართალია, მას ამის შემდეგაც ეჯავრებოდა ცხოვრების ახალი ბატონ-პატრონი— გამაძლარი ბურჟუები და მდაბიო მოქალაქენი. ამათ რომ სინიღის სასეებით გამქრალი არა ჰქონდეთ, შეუღამისას ასეთი აღსარება უნდა უთხრან თავის თავსაო:

„უარგვავით სიმართლის ღმერთი იესო, სუსტებს ვჩაგრავდით, ბორკლებს ვეთაყვანებოდით... მაშ ჩქარა ჩაეპროთ კანდელი, ჩავინთქათ ღამის წყვილიაში“...

მართალია, ბოდღერს ეზიზღებოდა გამარჯვებული ბურჟუა და იმავე დროს დარწმუნებული იყო, რომ უკეთესი მომავალი შეუძლებელია. ამიტომ მთელი ქვეყანა ბოდღერს საეჭეთად ეჩვენებოდა: ბოდღერის აზრით, ამ ქვეყნად თავი მოეყარა ყოველგვარ საშინელებასა და საზიზღრობას, მებანქოეთა სახლებსა და ამყარალეულ საავადმყოფოებს, ალკოჰოლიკებსა, პაშიშისტებსა და გალიუციანციებით დაავადებულთ. ყოველივე, რასაც წინედ ბოდღერი აღიარებდა, ახლა ქიმერად ეჩვენებოდა. ყოველივე კუნძული, რომელიც ჩვენ თვალებს წინ წარმოუდგება, ელდორადო გვერინა; მხოლოდ დღის სინათლეზე თუ დავინახავთ, რომ ეს კუნძული— „ცივი და ცალიერი, პიტლო ქვა“. ამ სიბინძურესა და მოწყენილობას ბოდღერი ხანდახან თავს დაადწვედა ხოლმე: გადახედავდა თავის სიყმაწვილის უღარდელ ღლებს, ან ოცნებით გადაფრინდებოდა ხოლმე ელდოს რომელსავე სოფელში, სადაც მზის სხივი ოქროს ფრად სვავდა ღმერთთა და გმირთა ქანდაკებთ, სადაც „დაუხარჯავ ძალ-ღონით აღსავსე ცეცხლით“ ღვივოდენ ქალნი და კაცნი, რომელნიც მოურიდებლად იგემებდენ სიხარულის მაკოცლებელ სასმელს. მაგრამ წარსული განქრა. მომავალი აღარ არის. ბოდღერს ერთი იმედი-ლა დარჩა: მისი გემი, რომელსაც სიკვდილი მართავდა, დაბოლოს მიავდებდა პოეტს რომელსავე, კარგსა თუ ავს, უტრნად ქვეყნის კიდევებს...

მაშინ, როდესაც სიტყვა-კაზმული ლიტე-

რატურა ფურთხით უმასპინძლდებოდა რევოლიუციის ანუ, ქეშმარიტად რომ ესთქვათ, პესიმიზმის ჩადრში ეხვეოდა, მარქსმა და ენგელსმა სამარცხენიო ბოძზე გააკრეს მშენებარა ბურჟუაზია და ვაუბედავი მდაბიო მოქალაქე, რომელთაც ძველ წეს-წყობილებას მიყიდენ ხალხის ინტერესებიცა და თავისი საკუთარი თავისუფლებაც. ამ საქმის დროს ენგელსი მართავდა ისტორიას (გლახთა ომი XVI საუკუნისა), ხოლო მარქსი თავის დასკვნათ აწყობინისა) ამ ოსტატურ პამფლეტებში სამავალითოდა დახატული ბურჟუაზიული და მდაბიო მოქალაქე პოლიტიკოსები, რომელნიც არ ერიდებიან არავითარ კომპრომისებს, არ ერიდებიან ღალატსაც! ეს პოლიტიკოსები მარჯვნივ მტრების დასამზობად მარცხნივ ეძებენ მეგობრებს! ხოლო თუ მარცხნივ მოუხდათ ომი, მაშინ, რასაკვირველია, მარჯვნივ ეძიებენ მეგობრებს. ეს პოლიტიკოსნი— გაუბედავნი და ცვალებადნი, ეგოსისტნი და ანგარნი— ყოველსავე გარემოებას ეწყობიან: რევოლიუციის ქარიშხლის დროს ისეთს პოზას იკავებენ, თითქო, აი-აი, უნდა ძველი წყობილება შემუსრონო, ხოლო თუ დამარცხდა რევოლიუცია, წაქცეულსა და უძღურს თან მიაცოლდენ საზიზღარ სტვენასა და ქუქვიან ფურთხს...

პეტრე დავაძე

წ ა რ ს უ ლ ი დ ა ნ

ბრძოლა იყო... ხალხს მოსწყინდა მუდმივ, უხმოდ ბორკილის ტარება და მკლავი ამართა. დამონებულნი და დამმონებელნი ერთმანეთს შეეჯახენ. მე ამას წინასწარგვძნობდი... დაბადებდიან თან დამყვა ბრძოლის წყურვილი და ჩაგრულთ სიყვარული. . . . ნალარის ხმაზე მეც თავი წამოვყავ. . . . ყველაფერი აირია... ბრძოლის ყიყინი, თოფ-ზარბაზნების ხმა, დროშის ფრიალი, მწარე კვნესა, ოხვრა-ვაება; ტირილ-ხარხარი ერთად შეხავებულიყო და ყველა ამას „ბრძოლის საშინელება“ ეწოდებოდა. ჩაგრულთა რაზმმა წინ წაიწია და მეც წინ წავდეგ.

„ზ...ზ...ზ...ტაკ“ გაისმა და გონება-
არეული, მუხლ-მოკვეთილი ძირს დავეშვი...
მზურგელე ტყვიამ გული გამიპო... ვერაფერს
ვერძობდი...

. . . და როდესაც თვალები გამოვახილე...

შენ დაგინახე, ჩემო ძვირფასო!

მოყვარულო... შენი თვალები ღმობიერება-
თანაგრძნობას გამოხატავდნ და შენი სახე
სხვის ტკივილზე უზომო ტანჯვას.

შავის თვლებით ჩამჩერებოდი და ნაღვე-
ლიანად მიდიმებდი.

კენესა აღმომხდა...

შუბლზე ხელი ვადმისვი: „ნუ, ნუ იქ,
ჩემო კარგო“, დაიღვუნე და ორი, შენ ნახ
გრძნობათა ფრთებ ქვეშ გამობარი, ცრემლი და-
შეცა გულზე... დაკოდლ გულზე.

დავმარხვდი ყველა...

მაგრამ მე შენის მეტი არაფერ მახსოვდა.
მხოლოდ შენით ვსუნთქავდი... ღმერთავ!

განვლო დრომ და შენი ნახი აღერსის
წამლობით ქრილობამაც ვადამიარა, გული გამ-
თელდა. მოვრჩი და შენს საძიებლათ გამო-
ვეშურე.

ენატრობდი—მაგ თვლებში კვლავ დამე-
ნახა სიყვარულის აღზნებული ცეცხლი, მწყურდა
შენი ნაღველიანი, თანაგრძნობითი
ღიმილი...

შორს მოგკარ თვალი და... ოჰ, რა რი-
ვად დამიწყა გულმა ტოკვა, სისხლმა დღევა...
მუხლები მომისუსტდა და შევდეგ...

გულის ფანქართო მოველოდი შენს მო-
ახლოებას.

სამკარისი იყო, მხოლოდ ერთის წუთით
შემოგვხვდა ძველებურათ, რომ უსაზღვრო
ნეტარება მეგრძნო, უზომოდ დავმტკბარეყავ...
გელოდებოდი...

მომიახლოვდი...

სულ ახლოს მოხვედი. მინდოდა დამეხ-
ნა, მაგრამ ენა ვერ მოვაბარუნე, რაღაც დავი-
ლულულედი...

ჰა, ორი ნაბიჯიც კიდევ და შენც გამის-
წორდები...

და... ამ დროს ჩემად ჩამიარე გვერდით,
თითქოს ვერც კი მიცან, ვერ შემამჩნიე.

ზარდაცემულმა, რომ არ წავეკუთეოყავ,
ხელი ტოტს მოვავლე.

ისიც მოტყდა. ხმელი იყო... უსულო...
მის ხმაზე შენ ერთის წუთი უკან მოი-

ხედე და... ღმერთო ჩემო!..

სრულიად უგულვო, უგრძნობელმა თვა-
ლებმა ცივად მომანათეს.

ისინი ძველებურად შავად გამოიყურებო-
დნ, მაგრამ... მაგრამ მათში გულციობა და
დამტკბარება დამსუქვოდა.

და შენ ისევ მიიმაღე...

მთელი კვრა გიდარაჯებდი ისევ იმავე
ადგილას, დღე ვერ ვისვენებდი და დამითაც
არ მეძინა,

შენ გელოდებოდი...

თუნდა სიკვდილიც მოჰყოლოდა, მაინც
მინდოდა შენ თვლებში ის ძველი გრძნობა
და გამომტკველება მეხილა... შენი ცრემლი
დამაქურებოდა...

. . . და შენ კვლავ გამოჩნდი შორით
მომავალი. გზა ჩემკენ ბქონდა. შუა გზაზე გა-
მოველ; ამაყად თავი ზევით ავსწიე და ერთ
წუთში გული ლახვარით ვიგმირე... ღონე-მიხ-
დილი ძირს დავეშვი, მაგრამ შენ მაინც თვალი /
ვერ მოვაშორე.

შენ მოგვლოდი...

იმედი ვსუნთქავდი, რომ გულდაკოდლი-
მისუსტებულს ძველებურად მომიოხებდი, კალ-
თაზე მიმიხვევდი... და შენ კი...

თავდახრილი, ისევ ისე გულცივად და
შუბლშეკრული ჩაიარე...

ოჰ, რა ცივი, უგულვო იყო შენი თვა-
ლები... მიიმაღე...

კარგა ხნის შემდეგ, გული კვლავ გამ-
თელდა, ძარღვები გათბა, ნაგრამ შენ-კი ისევ
ისე ცივი ხარ.

. . . ახლა-კი მივხვდი, რათა...

შენ მომიოხებ მხოლოდ ბრძოლაში გულ-
დაფლეთილს და ამ გულს გამიმთელე კვლავ
საბრძოლველად.

მხოლოდ ბრძოლაში გულგაპობილს მი-
მისვენებ გულზე და ცხოველ ცრემლებს მათ-
კურებ...

მოყვარულო...

მხოლოდ მაშინ მომანათებ თანაგრძნობა-
სიყვარულით აღსავსე შევის თვლებით...

მხოლოდ მაშინ... ბრძოლის ველზე და-
კოდლს.

და მეც... ვმხნობ, ჯერ კიდევ ვიმე-
დოვნებ...

ეუტყვი იმ ბრძოლას.. მაგრამ!..

მაგრამ, ვაი, რომ ჩენი ხალხი ბრძოლით
დაშინებულა. ის ბრმა და ყრუა... ჯერ სულით
მონა და

მეც... სახიერო!..

მეც ხომ იმისი პირმშო შეილი ვარ...

აკაკი პაპავა

შეილი მუშა ბოქულაძის

(ლექსისებური*)

განცხრომის ძვე!

ნულარ მიმზერ აგრე გაკვირვებითა!..

გავიკანი ჩემი თავი აწ კი მე:

შრომის ოფლით განწმენდილ-განბანილსა,
მანუგეშებს მომავალი სიამე!..

ნუ ირჯები!.. შებრალებას აღარ ვთხოვ,
ეს ქალარა მისთვის როდი მასხია!

ტანჯვამ მშობა, შრომამ გამომკევა მე,
სიღარიბემ აკვანი დამირწია,
გამაკაჟა ცხოვრების სიღუბქირემ!..

გავფოლადლი შენგან ნაგვემ-დევნილი,
ვერ გამტეხა შენმა ბრმა სიყვარავემ,
ვადიტიანე ათასი განსაცდელი!..

თავს ნუ ხრი ძირს! პირდაპირ შემომხედე;

ნულარ ოხრავ და ნულარც გებრალები,
ფარისევის ნიღაბი ჩამოიხსენ,

გამისწორე ეგ ცბიერი თვალები!..

ნუ გგონივარ საბრალო მამაჩემი
ბოქულაძე—მუშის ბედის მგმობელი,—
ვინც სიცოცხლე ძალზე განაწამები,
სიამენი, გრძნობა დაგუბებული
შემოგწირა მხოლოდ ლუკმა-პურისთვის...
სოფლის გარედ უწყალოდ განდევნილსა,
ვისაც აჯექ ზურგზე სიმაღლისათვის!..

ბოქულაძემ არ იცოდა ვინ იყო,
დღე მარადის ცრმის აფრქვედა მწუხარე,
ვერა გრძნობდა, რომ ისიც კაცი იყო,
აშშვიდებდა მარტოოდენ სამარე!..

გულ-მოკლული, უმეცარი, საბრალო,
ვერ ხედავდა მომავალშიც ნუგეშსა,
შავი მიწაც მას არგუნე სამაღლოდ,
შესტკეპროდა შენს ხელსა და უბესა!..
„წყვეულ იყოს მუშის გამჩენელიო“
დღე და ღამე მარად თავსა გლოვობდა,
და, ბეჩავი, მლოდენ შენის წყალობის,
შენვე გლოცდა, მარტო შენ გადიდებდა!..

მომისძინე, ჩემო ნაბატნარარო!

ნუ მიბღვერი, ნუ გამდგარხარ განხედა...
მიტომ ჯავრობ, ცხოვრების ნებიერო,
რომ არ გიმღერ მიმიჩემის ჰანგხედა?!..

გუემარჯოს მუშა —კაცის მარჯვენას,
ღეაწლოხოსილსა ტანჯვას, შრომას მრავალსა,

*) პირველი ვარიანტი ამ ლექსისა დაიბეჭდა „ივერიაში“ 1905 წელს.

გზა გაგვეხსნა ცხოვრების სარბილის,
ტრფობით შევეტყერთ ჩვენ ახლო მომავალსა!

ვანცხრომის ძვე! ნუ გარბიხარ, მოიცა,
მათქმევინე ჩემი გულის ნადები:
ეს ქვეყანა მარტო შენთვის არ ქნიალა,
აწ იკმარე, რაც მოხადე ნაღები.

ზღვა—ხმელეთი გეკუთვნოდა ოდესღაც,
გაზაფხულის სუნწელების ნიაივც

შენ გატკობდა... მაღლით გიღიშოდა ცა...
ნებიერად გაზრდილ-გალაღებულსა
არად გინდა სხვა, --შენებრივ კაცისა,
ნაწჷს სჷილად, სხვაგანაც ყიღლობდი,
უნაწმულად დარჩენილხარ მაინცა!..

ნუ წუწუნებ!... თავსაც ნულარ მპარალებ,
ნუ მიწოდებ ძმათა და მეგობრათა;
ან კი მიიხარ; რა აქეთ სძმოდ, საერთო
აღალ მუშათ და მზაკვარ მეკობრათა?!..

რისთვის შეერთი? გაიგონე კიენია,
ბალთ გესმის ქიანურის, ლხინიხ ხმა?
იქ არიან ჩვენი მუშა ბიჭები,
შრომის შემდეგ გაუმართავთ დიდი სმა.

წავალ მეც იქ! იმათაც ვენაცვლები!..
უიმათოდ არად მიღირს სიცოცხლე,
შრომის შეილნი ერთობას ვუგალობებთ,
ერთობაა ჩვენი ბჭე, ჩვენი ზღოდე!..

ჩქვე დავლევ მამის შესანდობარსაც,
იმ საბრალოს საიქიო უყვარდა!..
ახლა იგი შენთვის დამილოცნა,
ნებიერო, შენი სვე ხომ შურია!?

გეყო, ფლიდო, ამდენი ბატრობა,
დლიურს მუშას მეც სიცოცხლე მწყურია!..

ია ეკალაძე

მიმიკა

(წინასიტყვეობა იხ. თ. და ც. № 27 *)

I

სართო მიმიხილვა

მიმიკა ანუ „მოქმედების ენა“ (le langage d'actian) არის უნივერსალური, რადგან მოქმედებას გრძნობათა გამოსახატავად ეველგან ერთხანაია ჩინეთსა, ინგლისში და საქართველოშიაც.

მიმიკა არის ხელაფხება—გამოიხატოს ეველას სუფალებით განსაკუთრებთა-ი აღამაინას სხუდით,

*) ამ წერილების ბეჭდვა სურათების მოღუსწრებლობის გამო შეგვიანდა.

რედ

ყოველივე ის მოძრაობა, რომლის ძალითაც განსხვავდება ადამიანის უკვლა გრძობის.

მიმაკ არის სპირიტუალური სისწრაფის ხელფონებისა, რადგან ივანე მოქმედებს, ე. ო. ენა უკვლავზე ნათელი, უკვლავზე შთაბეჭდილებებისა, და, თუ შეიძლება ასე ითქვას, უკვლავზე გადამდები, რადგან მუყურებელი, როცა უყურებს მიმიკით გამოხატულს გრძობის—მიმამიკის შინაგანი ძალით—თავითხვე განიცდის უკვლა ამ დეკლარაციას და სხვა გრძობით, რომელსაც მის ახველებზე ნაშენით.

მიმიკაში შედის სხვის გამომეტყველება, ექსტერი, მდგომარეობა (სიარული, დაჯდომა, ეგზეციტივი). ერთი სიტყვით, ყოველივე მოძრაობის სხეულისა; აგრეთვე სიდიდი, ტონალი და ყოველგვარი ინტენსივობის ხმის.

მიმიკის მოძრაობა იყოფა ხუთ ნაწილად:

1) მოძრაობა მოქმედების (mouvement d'action) ე. ო. უზრუნველყოფის მოძრაობა, რომელიც საჭიროა რაიმე მოქმედების შესასრულებლად: ჭამა, სმა, სიარული და სხვა...

2) სახასიათო მოძრაობა (mouvement de caractère) ე. ო. ისეთი მოძრაობა, რომელიც ახასიათებს ამ თუ იმ ადამიანს ბუნებას, ჩვეულებას, დონეს და სხვა.

3) ინსტიქტიური მოძრაობა, ე. ო. მოძრაობა უნებური. — რომელიც უნებურად სხვას რაიმე აღვლევას — ფიზიკურს ანუ მორალურს.

4) მოძრაობა ასაწერავი (mouvement descriptif), ე. ო. წინადაც მოფიქრებულნი, შედგენილნი, ნებური მოძრაობებისა, რომელთაც მიხსნად აქვთ გამოხატონ რაიმე სურვილი, ასწერონ ესა თუ ის ზიარი, ახვენიან რაიმე ნათეობა, რომელიც წერტილია, რაიმე მიმართულებას.

5) მოძრაობა შესასრულებელი, სხვად მოწოდების მთელი სხეული, რათა ამ თუ იმ გამოხატულებას მისცეს უფრო მეტი ძალა, ჭარბობა, ანუ შეისრულოს, დაამთავროს.

რათა მიმიკა იყოს სრული, საჭიროა ყოველივე მოძრაობა გაკეთდეს ერთად: მდგომარეობა, სხვის გამოხატულებებს და გესტო.

სახასიათო გამოხატულებებს მეტი წილად მოქმედებისაგან შესდგება, ინსტიქტიური გამოხატულებებს მეტი წილად სხვის თამამისგან, ხოლო ასაწერავი მოძრაობა მეტი წილად ხელების გესტებისაგან შესდგება.

მისიონებს, ვიდრე მიმიკის სწავლას დაიწყებდეს, უნდა შეიძინოს:

I ზღასტეკა, თავისუფალი მოძრაობა თავის სხეულისა, ასობების და სხვის კუნთების (მუხუკულებების).

II კარგად ცოდნა უკვლა იმ მოქმედებისა, რომელიც უნდა გააკეთოს.

III თავისუფლად, ნორმალურად, უზრუნველ სწორედ შესრულებას ამ მოქმედებისა.

IV კარგად იცოდეს აზრი, დანიშნულება და მნიშვნელობა თვითუკვლავ მოქმედებისა.

ჩვენ ახლა დავიწყობთ იმის სწავლას, თუ როგორი მოქმედებანი შეგვიძლიან გააკეთოთ სხეულით, სხვით, სხვა და სხვა ასობით, ხელებით, და აღნიშნავთ, რა მნიშვნელობა აქვს ამ თუ იმ მოქმედებას, გამოხატულებებს და სხვა.

ვიდრე ამის შევდგენოდათ, ვიტყვით, რომ მიმიკით შეიძლება გამოხატონ (გარდა ოროდღე შემთხვევის) მხოლოდ ზმნა (Глаголь) და სხვა არაფერი.

აგრეთვე მიმიკა უნდა უძღოდეს წინ სიტყვას ისე, როგორც ელვა უძღვის წინ ქუხილს, რათა იმიტო, რომ ასე ცხადდება. ჩვენ უკვლავი ასე ვხვდებით, როცა ვლანარაობთ. დაუვივრდით, მამკვეთ უფრადებს თქვენს თავს, თქვენს ნაცნობებს, მეგობრებს და სხვით, რომ შე მართალი ვარ: თქვენ და თქვენი ნაცნობები, ვიდრე ღამარას დაიწყებდეთ, — მოქმედებთ თქვენი ხელებით, სხვით და სხვა ასობით.

მაგალითსაც მოვიყვან. როცა სდამე ხართ და იქ ცუდი ჭკერია, ან ცუდი სუნი, — ცხვირის ნესტოებს ასწევთ და შემდეგ იტყვით: „ოჰ! რა ცუდი სუნი ადგა! აგრე არ არის!“

მიმიკით უნდა მოამზადონ სიტყვა.

აი, რას ამბობს დეკლარაცია თავის შემოყვანაში გამოჩენილ მასწავლებელ სამსონის შესახებ: „ერთხელ სამსონმა ზატოვი მღვა და სდამად მოსვლა დამზარდა. შესრულდა შეიდი სათი. უკვლა სტუმრები მოვიდნენ, სამსონი არსად სხნდა, შეიდი სწავლავა, — სამსონი არ არის. უკვლავი მაგადან შემოვიყვანდით და უამისოდ შევექმეთ სდამის.“

მეორე დღეს ერთი სკოლის მეგობართაგანი მივიდასამსონთან. მასწავლებელი მაშინ გაკვეთილს უხსნიდა. „მადან ზრდილობიანი ვამწავლია ყოფილხართ, — უთხრა სამსონს მეგობარმა: — დეკლარაცია სდამი დავგავიწყდით? — ოჰ, მართლა... დემორო ჩემო! გუშინ იყო განა კვ სდამი... ჩემი ბრალი არ არის, ჩემ ცოლს არ ვუთხარი და, რადგან მე მაგონდება მხოლოდ ის, რასაც ჩემი ცოლი მაგონებს...“ უცბა შედგა, და მიუბრუნდა თავის მოწა-

ფეხს: „ქადაბნო, შეამწიეთ, როგორ მიიხრან ამ უმწიფელმა წედან? განა მან, შემოვიდა თუ არა, ზარღაზირ მომხსალა: „თქვენ ზრდაღობაინა ხართ?“ არა! ჭერ ხელები გაშალა, შემდეგ თავი გაიქნია, გარგად დამინქერდა, და მსოფლიდ ეყვანა ამ მოქმედების შემდეგ მიიხრან: ზრდაღობაინა ხარა... სხამ ტესმით ახლა, მე მართალი ვარ, როცა ტეკუნებით, რომ მიმაკე უოველთვის წინ უნდა უძღოდეს და ამხადედეს სიტყვას?“.

გვედრისება ზეგნ რადისმე სამსახისთანა მსაწვალელება? **გიორგი ჯაბადარი** (ბრიუსელი)

სათეატრო ამბები

ადგილობრივი

ქართულ დრამატიულ კურსების დაარსების საქმე ქარს მიდის. დრამ. საზ. გამგეობას უკვე წარედგინა შესავალი გეგმა, სამის ნაწილით: ა, სახელდებულა, ბ, არა-სავალდებულო და გ, დროგამოშვებითი. ს ა ვ ა ლ დ ე ბ უ ლ — დიქცია, მიმიკა, ტეკვა, ხმის შემუშავება, გრიმი, დეკორაცია; ა რ ა ს ა ვ ა ლ დ ე ბ უ ლ — ისტორია დრამისა კერძოთ და მწერლობისა საერთოდ, მუსიკა (დაკვრა რომელსამე საკრავზე და სიმღერა); დ რ ო გ ა მ ო შ ე გ ე ბ ი თ — თეორია პლასტიკისა და თანამედროვე მიმართულება სასცენო ხელოვნებაში.

გამგეობის წევრი ა. ბ. მინიოვი სათეატრო საქმეთა გამო ქუთაისს გაემგზავრა.

მომავალ სეზონისთვის დრამ. გამგეობა ქართ. ფილარ. საზ. გუნდს იწყებს. გუნდი პირველად მონაწილეობას მიიღებს „სატანა“-ს პროლოგში.

ახალი დეკორაციების ნიმუშები („სამშობლო“-სი და „სატანა“-სი) შესწორებულ იქმნა და მალე დასახატავად გარდაეცემა.

მ. მ. სხამსაძის მომავალ ამხანაგობას განზრახვა აქვს, მომავალ სეზონში ქართულ თეატრში პერიოდული წარმოდგენები მართოს, რეპერტუარი განსაკუთრებით ფარსებისა და კომედიებისგან შემდგება.

ქართულად მზადდება ოპერეტა „კულა-მელი“-Me რეიუში“.

არტიტ. საზოგ. საზოგ. თეატრში ამ მოკლე ხანში გაიმართება ქართულ-სომხური წარმოდგენა.

განზრახულია კლასიკურ პიესის „ანტიგონა“-ს ქართულად წარმოდგენა. სამუსიკო მხარეს განაგებს ნ. გ. ქართველიშვილი.

ფიგაროს ქორწინებისთვის უკვე სდგება ბალეტით ქართული წარმოდგენისთვის.

სახაზინო თეატრი მომავალი გაზაფხულისთვის ორის თვით აიღო ხერსონელმა ანტრ. ნ. დ. ლებედევმა.

განზრახულია ქართ. მუსიკის ბოპულარიზაცია მომავალ სეზონში. სხვათა შორის, შესრულებულ იქმნება ანდრია ყარაშვილის მუსიკალური ნაწარმოებები.

მუსიკა კეთილმხახურების დამარცხველი ყოფილა, როგორც ეპისკოპოსის დიმიტრის წარმოდგენა. ვაზ. „კუმ მხარე“ გვაუწყებს: „ამას წინად სიხუმრის ეპისკოპოსმა მღვდელ-მოავარმა დიმიტრემ კავკასიის ნამესტრის საჩივარი მისცა—„საქალაქო ბაღის მუსიკის ხმები მღვდელ-მხახურებას, ჩემს განსვენებასა და მონასტრში მცხოვრებ ბერების შევიდლიანობას არღვევენ და ამიტომ ვთხოვთ აპრალაოთ“. ნამესტრის კანცელარიაჲ ეს საჩივარი სიხუმრის ქალაქის თვითმმართველობას გაუგზავნა დასკვნის გამოსატყველად. ქალაქის გამგეობამ მოითხოვა, ეპისკოპოსის შემადგომლობა უარყოფილ იქმნასო, ვინაიდან დღემოდის ზურგზე არ მოიპოვება ქალაქი, რომ ბაღში მუსიკა არ უკრავდესო.“

ვალ. შალიკაშვილი უკვე დაბრუნდა ხონიდან, სადაც იგი საზაფხულო სეზონში რევისორად იყო მიწვეული, და თანამდებობის აღსრულებას შეუდგა. ამ დღეებში ე. შ. ქართლი აპირებს გამგზავრებას პიესა „მსხვერპლი“-ს ზოგიერთი ადგილებისა და ტიპების ადგილობრივ შესასწავლად.

დრამ. საზ. გამგეობის თაონობით დღეს, 12 საათზე, დრამ. საზოგადოების სადგომში შესდგება საქართველოს ისტორიისა და საზოგადოთ მწერლობის მცოდნე მოწვეული პირთა კრება, რომელზეც უნდა განიხილოს და შეამოწმოს ისტორიულ პიესათა დეკორაციების ნიმუშები, ტანისამოსი, ბუტაფორია, ავეჯეულობა და სხვ.

სომხური ითარგმნება გორდინის „სატანა“ და გოგოლის „რევიზორი“. ორივე პიესა მომავალ სეზონში დაიდგება სომხურ სცენაზე.

სტამბოლიდან დაბრუნდა სომხ. ახალგაზდა მსახიობი აზინა, რომელიც ორი წლიწინად იქაურ სომხურ სცენაზე თამაშობდა. მომავალ სეზონში სომხურ დასში მიიღებს მონაწილეობას.

თათრული თეატრის 36 წლის თავის დღესასწაულს იხდის შემოდგომად ბაქოს განმან. საზოგადოება „ნიჯათი“ და მთელი მოწინავე თათრობა. 36 წელი თათრებში საკუნედ ითვლება. მომავალ წელს ასი წლიწინად სრულდება, რაც თათრული თეატრის მამამთავარი მირზა-ფატალი ახუნდოვი დაიბადა, ხოლო 25 წ. რაც გარდაიცვალა. ზოგიერთები თხოულობენ, რომ დღესასწაული მერმის იქმნეს გარდახდლი.

რევისორი ვლ. ალ.-მესხიშვილი ავარაკიდან დაბრუნდა.

ბუღუ მდივანი, რომელიც მომავალ სეზონშია მოწვეული, უკვე თბილისს ჩამოვიდა.

დრამატიულ კურსების მოავარი ხელმძღვანელობდა ელ. ალ.-მესხიშვილს მიენდობა.

რევისორთა საბჭოში იქმნებიან ელ. ალ.-მესხიშვილი, ვალ. გუნია, ვალ. შალიკაშვილი და ზოგიერთი ქართველი მწერალინი.

რ უ ს მ ი თ

ბეჭდვითი საქმის მოავარმა გამგეობამ აკრძალა მიწინის პიესა „ტარნოესის საქმე“

ცნობილი დრამატურგმა ს. ა. ნაიდენოვმა დასწერა ახალი 4 მოქმედი კომ. „საღვთო საიდუმლოება“ და სიმპ. თეატ. დირექტორს გაუზღავნა კიევი.

პეტერბურგის ქალაქის უფროსს ერთმა მსახიობმა წერილობით განუცხადა: 1898 წლიდან ანტრეპრენორისგან შთაგონებული ვარ და აქამომდე თავი ვერ დამიხვევია. გავლენა აქვს არამც თუ ჩემს ნებასურვილზე, არამედ ჩემს ხმას, მხედველობას და აგებულებაზე. რადენჯერ მსურდა საჩივარი, მაგრამ 2-3 სიტყვის ვადაბმაც-კი ვერ მოვახერხებო.

როგორ დასწერა ეს საჩივარი, მსახიობი ამას-კი აღარ გვიხსნის.

თავი მოიწამლა ნიციერმა მსახიობმა ქალმა ა. ნ. ვოკოვ-მაიკოვმა, რომელიც წინადაგებ.

განსვენებული ა. ზ. ბურაკოვსკი ნაცნობთ ეუბნებოდა ხოლმე: ბეძღვითი სიტყვა ყოველთვის თავარწმობით შეპყრობოდა და ძლიერ დავალებულიცა ვარ მისგან... სიბერის ემსაც-კი გამოიწია სამსახური; ცალი განცხადების საშუალებით შევირთო.

გარდაიცვალენ გამოჩენილი მსახიობი მ. პ. სალდვსკი და ცნობილი დრამატურგი ვ. ვ. ტუშნოვსკი.

ლ. ანდრეევმა თავისი მოთხრობა „იული“ პიესად გადააკეთა ფრანგულად. პიესას პარიზის ერთერთ თეატრში წარმოადგენენ.

უცხოეთი

რომში იხსენის ნადგომ სახლზე ღიღის ამბობთ მიკრეს ფიკარი შესაფრის წარწერითა და დრამატურგის სურათით. ძლიერ გრძნობიერი სიტყვა წარმოსთქვა სოციალისტმა-დემუტატმა ფერობი.

გამოჩენილმა მუსიკოსმა რაულ გინსბურგმა დასწერა ოპერა „ივანე მრისხანა“, განსაკუთრებით თ. ი. შალიაპინისთვის, რომლის მონაწილეობითაც წარმოდგენილ იქმნება მონტე-კარლოში.

ფულით სახელის გაყვებას, რეკლამის შექმნას დიდი გავლელი ჰქონია პარიზში. ბაღერინა ფედორაე-მეორე მოგვითხრობს: საფრანგეთში პრესით გამარჯვება ფულზე დამოკიდებულია. ფულით თავი შეხებენ ქება-დიდებას, სურათებს და სხ. პარიზში ყოფნის დროს მოვიდა ვიღაც ვაგბატონი და შემომთვაზა — „თქვენს სურათს ფურ. Femina-ს პირველ გვერდზე მოვათქვებთ და ეს მხოლოდ... 1000 ფრანკი ეღირებაო. თუ იაფად გსურთ—შინგთა გვერდზე 500 ფრ. დადებულაო“. თუმცა პარიზის საზოგადოებამ ძალიან კარგად იცის პრესის ასეთი „საქმიანობა“, მაინც უჯვარებს და ბეძღვითი სიტყვას დიდი გავლელი აქვს. ჩვენს ხალხი-კი, უცხოეთის სათეატრო ფურნალებს რო ხელდას, უჯვირს: აი, რა კარგად ბეძღვენო. ჰაი, ჰაი რომ კარგად დაბეძღვენ, ერთი სურათის დაბეძღვაში თუ კი ათასობით მიიღებენ!

ფაზიანეს ნახატი, კიევის აკლემ-აწიოკების სურათი, ჯერ კიდევ ღიღის მიქიქმა-მოქიქმას იწვევს გერმანიაში. ნახატი გამოფენილი იყო მიუნხენის გამოფენაზე, მაგრამ რუსეთის მიხის მოთხოვნის შემდეგ მოა-

შორეს. შემდეგ სურათი ფრანკფურტის ერთ-ერთს სალონში გამოფინეს, მაგრამ ახლა ხან პოლიციის უფროსი ეწვია „სალონის“ პატრონს და მოსთხოვა—სურათი ჩამოხსენიო. სალონის პატრონი დიღს უარზევა.

დაბა-სოფლები

დ. ხონი. 31 ივლ. სტენის მოყვარეთა ჯგუფმა ნ. ჯავახიშვილისა, თ. გოვალაშვილისა, ვ. მალევაშვილისა და ნ. გვარამის მონაწილეობით წარმოადგინა „იული და ზარისია“, შემოქმედით. წარმოდგენამ სურათად სუსტად ჩაიარა. თითქმის ეგუდას ექნებოდა როლის უცდინარობა, ზოგერთების ამაში მაშაქს იყო მოკლებულია, ზოგერთებს შეუფერებელი კაღთა ჰქონდათ, მაგ. სომხის როლების შთამაქეთ: ჩვეულებრივ დაზარაქის დროს სომხურად დაზარაქიან, ხოლო ხმა მადლა—ქართული კაღთათი. აგრედუე შ. ხონელმაც ვერ გადმოკვებ ღვეს დამასან როლი მთლიანად: სიმშაი—ხსუშა-კი სიფიხაზე. შეტრამტად სუსტობდა ი. ივლიტაშვილი დაეთ დამასან როლში: იგი მოკლებული იყო ეგუდა იმ დარსუქს, რაც სტენაზე შთამაქეს მთეოსიუბს —როდის ცოდან, მაშაქა, დიქტა. კარგი იყო ნ. ჯავახიშვილი სიფიხა შრასათიფის როლში, თუმცა კაღთა დაზარაქის ებრაქეს უფრო უკვებდა.

ტაზეი

პატარა ჯიხიაში (იმერეთა). ადგილობრივ სტენის მოყვარეთა მეერ ქეთ. დრ. დასის მსხიანითა უღაბეგაშვილისა და ჩაკვინიძის მონაწილეობით წარმოდგენილ იქმნა „და ძმა“, სიქითხელოს სისარგებლოთ. ბლომს ხელხი დაქსწოთ. ივერიელი

ს. ქვიტირი (იმერეთა) ამ მოკლე ხანში დანირის სსზადლების სიქათხელოს სისარგებლოთ ქეთ. მსხიანითა უღაბეგაშვილისა და ჩაკვინიძის მონაწილეობით წარმოდგენილ იქმნება „არსენა“ და ერთად ეადგევალი

მლო

ს. შილდა. ამს წინად ადგილობრივ სტენის მოყვარეთა-მეერ ბ. ახისბარელის მონაწილეობით წარმოდგენილ იქმნა ტრ. რამიშვილის „მეზობლები“ და გ. ეიფიანის „დატრიალია ჯარა“. ხელხი ბლომად დაქსწოთ, სსგა სიფიხებიადაც-კი.

იელი

ს. ხაში. დღეს, 8 აგვისტოს, ადგილობრივ სტენის მოყვარეთაგან წარმოდგენილია იქმნება ივ. გამართლის „ქიხში“ და ვ. გ. „დღეის ერთა“. ანტრაქტებში გერმანულ მუსიკათა უნდა. მ-ე კისლოვოდსკი. 28 ივლ. გამართა სქეველმქიმედო სლამო. დიდელი ხელხი დაქსწოთ. სლამომ მსხარულად ჩაიარა.

ხონი. კვირას 1 აგვ., გვირგვინის საბუნებისმეტყველო წარმოდგინეს „პირველი მერცხალი“ დრ. 4 მოქმედებას, თარ. ვ. შალვაშვილისა. ზეის თანამედროვე, რუსეთის გლეხთა თჯინის ცხოვრებად აღებული. მოხუცების ითამაშეს ტინიანის როლი, და კარგათჳს შესრულა. ქ. ჯავახიშვილმა — უღიანის ფილიპის როლი და ზედმისწევნიანც დაკვირვება, ნამდვილი ტანით იყო რუსის დედაკაცის. სუსტობდა ქ. თ. გოგოლაშვილი ელენის როლში. ბ. შალვაშვილი თავისუფლად და სუფთად შესრულდა ლუკა-ნიკიტა რამინიანის როლი, კარგი იყო აგრეთვე ბუღუ მდევანი ფილაპის როლში, განსაკუთრებით მეთხვე მოქმედებაში. არა უშავდა რ. ბ. შ. ხონელს ანდრეის როლში, მეტის-მეტე ზნაუნგერეხა რომ არ დაეწყო. ხელს უწყობდა ქ. ქ. მ. დოდობერიძე და ლ. დოდობერიძე. საერთოდ ზეისმ კარგად ჩაიარა. ხალხი ბლიბით დაესწრო, მოხუცების თავიუფლებით დაჯილდოვდა.

ა. პლებიშვილი

დ. სურამი. 24 და 25 ივლ. თბილ. სსხ. თეატრის მუსიკალურ განყოფილების სასარგებლოდ თ. დოდობის თანხმობით გაიმართა წინადადით სახალხო სერენობა, მეორე დღეს დღით საბავშვო დღესასწაული, ხოლო საღამოთა კონცერტი. ხალხი ნაკლებად დაესწრო. კაი შთაბეჭდილება მოახდინეს სხოვადეთაზე ქ. ზეთეგოვისამ. ბ. ბროჟი მე და კორნამი. — სურამელები მინე ვერ მიეჩვიეს თეატრში წესიერების დაცვას. **სუ — ლი**

ბახმარი (ოზურგეთის მხარა). 18 ივლისს სენის მოყვარეთ წარმოდგინეს ად. თუთაევის „ბეღამი მილატა“, და ნამდვილად ჩვენს სენის ბედმა უღალატა, რომ — უკანაუღია ზისუნას — ასეთი სენის მოყვარეთა სჯავჯახეთა განსა, როგორც 18 ივლისს ვნახეთ. საგარკად ამოსულ ინტელექტუალის სირცხვილად ის წარმოდგენაც ეყოფა: ნუ თუ ახლად მანე არ გამობეჭტეს ეურებს ეს „ინტელექტუალის“, რომ გულ-გრილად არ უნდა შეუფრთხილეს ხალხის გონებრივ განსრთობას გამართვას?! **ნა — კლი**

ბ. მეჯვრისხვეი. 11 ივლ. ადგილობრივმა სენის მოყვარებმა ზ. მახალისის მოხალებით წარმოდგინეს ა. ცკარაის „ციმბირელი.“ წარმოდგინის დაწყებამდე ჩვენმა თანამშრომელმა ქმნა ცკიტმა დამსწრეთ აუხსნა თეატრის მნიშვნელობა და პიესის შინაარსი. წარმოდგენამ რიგისად ჩაიარა, დიდძალი ხალხი დაესწრო, გლეხკაცობა უფასოდ შეუფერს. წარმოდგენის გამართულით ახრათ აქეთ შემოსვლით სამუდამო სენის მოაწრობა.

მ — ხელი

ყრუ სოფელი

სცენები 3 სურათად, გლეხთა ცხოვრებიან.

VI

ივინივე და **ნიკო**, მას მოუყება **ნუცა**
ნიკო. (გაუ სახლის მეთრე თვალში, ზირ-სახტის გამოატანს და ზირს იმშრალეხს. ნუცა და-თავისთან მივა და დაჯდება) უპ, გამოვკოცხლოდი კაცი... (კოლას) ხარები ხომ კარგად დააბი, კოლა? არ აეშენენ, თორემ რამეს გააოხრებენ.

კოლა. მაგრათ დავაბი, მამა, — ეგრე აეშებიან.

ნიკო. (გათავებს ზირს მშრალეხს და ზირ-სახტის ნუცას აძლევს) აბა, ნუცა, შეინახე..

ნუცა. (ზირსახტის გაიტანს, შემობრუნდება და ისევე დათავოს მოუჭდება გვერდით)

მაიკო. ხომ არა სკამ ჯერ? წვენი გამ-თბარი იქნება, მოგშვივებოდა კიდევ, დღეს ხომ ცივი მკალის მეტი არა წავილია ყანაში.

ნიკო. (ბავშვებს მათუჭდება ახლოს; დათავოს აიყვანს და მუხლებზე დაისვენს) შიშხილით კი მშოი, მაგრამ ჯერ აღრეა. პატარას დავისვენებ, პეტრეს ხარს ვადაუწყევან და მეცე ვჭამ.

მაიკო. ხარის წყავნა შენ საღ შეგიძლია, — კოლა წაუყვანს.

კოლა. მე ვადაუწყევან, მამა.

ნიკო. შენ კი არა, მე უნდა წაუწყევანო და ზევისთვისაც ვთხოვო, შევეხვეწებო — უარს არ მეტყვის; თუ მინცა და მინც უარი მითხრა, ერთი ორი დღით მიხმარებას დავპირდები.

მაიკო. (მეწუხებულა) დალილი რომ ხარ...

ნიკო. აბა, რა ექნა! კიდე ერთი ნაპერი მიწა თუ არ მოვხანი დროზე, რა მეშველება... მეცე იქნება ღმერთმა წვიმა გვადირსოს. ყველა თავისი სანავი ექნება და ხარს მე ვილა მათხოვებს.

დათიკო. (ხავოს უღავსებზე კოტინება) მამა, შენ ლაზე გაქ ასე მოკლე უღავსებნი? აქ ლო კაცი იყო გულშინ, იმის დიდი ქონდა.

ნიკო. (აჯავრეს) ლაზე და იმაზე.

VII

ივინივე და **ივანე** შუა კრით
ივანე. გამარჯვება თქვენი.
ნიკო. (წამადება) ღმერთმა ვაგიმარჯოს!
მაიკო. (აჯება) ღმერთმა ვაიკოცხლოს, ბატონო! (სკამს მართმევეს) დაბრძანდი, ბატონო!

ივანე. მგონია დღეს სახნავში იყავი, ნიკო. როგორი სახნავი იყო?

ნიკო. როგორი და საძაველი. მეც მოვკვდი და ხარებიც დავხვალე. რა ვქნა, ცალი ხარის ამარა რომ ვარ, თორემ ამისთანა ამინდში სწორედ არ იხდება...

ივანე. ნიკო, შენ დღეს ღამის საყარაულოში ხომ არ ხარ გაწვეული?

ნიკო. დღეს არა და მომავალ კვირაში-კი...

ივანე. ღმერთმა დააქციოს ჩვენი მამასახლისის ოჯახი, — საქმე გაგიჭირა: საყარაულო ქაზები რომ მოგვადობინა, ი ქურდები ისე სულელები როგორ იქნებიან, რომ მაინც-ღამინც იქ გამოიარონ?!

ნიკო. თუნდაც გამოიარონ, — მერე რა?!. ორი და სამი კაცი რას დააკლებს, ისიც ჩვენისთანა იარაღით! მოგცემენ უნაგიან თოფსა და — ჩემი კოლა კითხულობდა წიგნში, იმისი არ იყოს — ტყეხლი რომ დაადო — მაინც არ გავარდება. ქურდებს-კი მერდანის თოფები არ აკლიათ, რევოლვერი და ხანჯლები.

ივანე. ტყუილად გვაწვალებენ...

ნიკო. აი, ღმერთმა დაშამათოს მათი თავი და ტანი.

ივანე. კანონის მოთხოვნილება არისო. დილას „პოპოშნიკი“ მომადგა და ერთი ვერსიდან მიყვიროდა: „თუ ამაღამ საყარაულოდ არ გამოხვედი შენ, ან შენი შვილი; დაგაჯარიმებო,“ მეტი რა ღონეა, უნდა წავიდე... — ჩემი შვილი დღეს ტყეში იყო და დაღლილი კაცი როგორ-გავუშვა, — ისევ მე უნდა წავიდე, 65 წლის კაცი.

ნიკო. რაა მერე, ჩემო ივანე? რას დააკლებ იმ წყუთლ ქურდებს?!

ივანე. რომ ვერას დავაკლებ, მეც კარვად ვიცი, მაგრამ კანონის მოთხოვნილებას ხომ შევასრულებ, და სხვას არას დავეძებ...

ნიკო. ეხ, ვითომც ჩვენი სიცოცხლეც სიცოცხლეა! როგორ უნდა გაუძლოს კაცმა?!. აი, ესაო, აი ისაო, — ყველაფერი გლეს კაცს აწეეს ვალად: გზა არის გასაკეთებელი, ჩვენ უნდა გავაკეთოთ, საყარაულოა — ჩვენ უნდა ვიყარაულოთ და ვინ ჩამოსთვლის! სხვა კიდევ არაფერია, მაგრამ ამ გზაზე ხომ მარტო ჩვენ — გლეხები — არ დავიარებით?! აზნაური შვილები ჩვენზე ნაკლებათ დაიარებიან და სარგებლობენ ამ გზით?! ქურდები თუ ჩვენ გვაწუხებენ, აზნაური შვილებს-კი არ აწუხებენ? ჰოდა, აბა, ერთხელ მაინც

თუ გინახავს აზნაური შვილი ან გზაზე სამუშაოდ, ინ საყარაულოში?

ივანე. აზნაური რის აზნაურია, ნიკო, თუ გზაზე სამუშაოდ გამოვა?!

ნიკო. ვითომ რატომაო?!

ივანე. თავიდანვე ასეა დაწესებული კანონით, ჩემო ნიკო, და ახლა რა უნდა ვქნათ.

ნიკო. არა, ეგ სწორედ დიდი უკანონობაა...

ივანე. უკანონობაა თუ არა, ასე კია და.

ნიკო. არ მესმის, გამჩენს ვფიქვავ, მარტო ჩვენ, გლეხები, რაზე ვართ დაჯაბნილი!.. აზნაური ჩვენ გვიბრიყვებს, მამასახლისი და მისი ნაცვალი. ხმას ამოიღებ და მათახი შენთვის არის მზად, — როგორ გაბედე კრინტის დაძვრა, ეგ კანონის მოთხოვნილება არისო... თუ მართლა ამისთანაა ეს კანონები, მაშინ ყველა კანონები ჩვენს წინააღმდეგ ყოფილა მიმართული. შეძლებული გლესები რომ არიან, — აი, ჩვენი მუზობლები, — იმათ მაინც რატომ არ იწვევენ ამ გზაზე სამუშაოდ და საყარაულოში, თუ ესეც კანონის მოთხოვნილებაა?!

ივანე. ეჰ, ყველაფერი ღვთის ნებაა, ჩემო ნიკო, ღვთის ნება! ასე გაუჩენია ღმერთს, ასე დაუწერია გლესი კაცისათვის და ალბათ აგრევე იქნება.

ნიკო. ღმერთი აქ არაფერ შუაშია, ივანე. დიმიტრა — მამასახლისი ღმერთს როდი ეკითხება: რაც მოუხდება და მოვესურვება, ის არის მისი კანონი.

ივანე. ეჰ, ვერას გაიგებ, კაცი... (წამოხატება) შენ ხომ მაინც არ იცი, ნიკო, დღეს ვისი ჯგერია ყარაულობა.

ნიკო. რა გითხრა, — სწორედ არ ვიცი.

სონა. გოგია უნდა იყოს. წელან ვიყავი იმათსა და ლაბარაკობდა, ამაღამ საყარაულოთ უნდა წავიდეო.

ივანე. გოგია, ჩვენი დათიასი?

სონა. დიას, დათიას გოგია.

ივანე. ღმერთმა გიშველა, რომ გამაგებე... საცაა დაბნელობა კიდევ; წავალ და მოვემზადები. მშვიდობით...

ნიკო. (აღკებს და კარებამდე აცალებს) მშვიდობით! (აგახე გადის)

მაიკო. რა ეყარაულება ამ საწყაოს მოხუცებულს, ფეხებს ძლივს დაათრევს...

ნიკო. რა და, დიმიტრის კანონი.

მაიკო. აი, კანონი და შავი ქვა მის თავსა და ტანს. (ბუჟსა)

ნიკო. მართლა, კოლა, დღეს შენი „უჩიტელი“ ვნახე.

კოლა. (ერთხმად) სად ნახე?

ნიკო. ნაკლსებს ქალაში წამოსულიყო სანადიროთ და ჩვენ საყანესთან გამოიარა; რომ დამინახა, მოვიდა ჩემთან და ცოტა ხანს მელაპარაკა...

მაიკო. რაზე?

ნიკო. კოლა მიქო: ნიჭიერი და ბეჯითი ყმაწვილიაო; როგორმე გაიჭირე და ერთი-ორი ანზანი ასწავლეო. მეც დავებმარები, სასწავლო გადასახადიდან გაგინთავისუფლებო. (კოლას სხუე გაუბრწყინდება) რა ვენა, არ შემიძლია-მეთქი, მაგრამ იმდენი მელაპარაკე, კიდევ აფიქრებდი რამეს, რომ ცოტა საშუალება მქონდეს. მთელს სასწავლებელში საუკეთესო მოწაფეო. თუ ეცდები და ამ ჩვენი სოფლის სკოლას დაასრულებინებ, მე უფასოთ მოგიმზადებ, საუჩიტლო სემინარიაში დავაჭერანებ ეგზამენს და სახელმწიფო ხარჯზე მივალბინებო. სემინარიას ოთხ წელიწადს გაათავებს და „უჩიტელი“ იქნებაო.

მაიკო ღმერთმა მისცეს სიკეთე და ტანის სიმრთელე კარგი რჩევისათვის, მაგრამ ამდენი სად შეგვიძლია?! კოლა ჯერ მეორე წელიწადია სწავლობს და მანდ ბარე ხუთი წელიწადი უნდა იყოს; კიდე სამი წელიწადი მოუნდება.

ნიკო. მეც ვგ არ ვუთხარი! ნეტავი წელს არ გამოვიყვანდე ამ წლის სკამის დასრულებამდე და ღმერთს მადლობას შევწირავ...

მაიკო. რაც უნდა დავგემართოს, ეს უნდა გავათავებინოთ.

ნიკო. კი დავგემართოს, კარგია, მაგრამ სკოლაში მეცადინეობა შუა ივნისამდე გრძელდება; მე ვფიქრობდი, ყანების სათოხნავათ წახებმარებთქო.

კოლა. მამა, სწავლის უკან მოგვებმარები აქ. ეზოს ყანას სულ მარტო მე ვავთოხნი, ოღონდ ნუ გამომიყვან.

ნიკო. ვნახოთ, შეილო. თუ როგორმე ცოტად მაინც შევიძლე, შენს ცოდვას არ დავიღებ.

მაიკო. იმისთანა დრო დავგიდგა, რომ უსწავლელი კაცი ერთ გროშითაც არ ღირს; უსწავლელი კაცი ყველას ჯაბანია.

ნიკო. ეს მეც-კი ვიცი, მაგრამ შეძლება

რომ არა მაქვს.. (ხუტას) ნუცა, გადი, შევილო, და ხარები ნახე, მორჩენ ჩაღის კამას, თუ არა. (ხუტა გადას)

კოლა. სემინარიაში თუ შემიყვან, მამა...
მაიკო. ნეტავი შენ სემინარისტობას მომასწავრობდეს ღმერთი...

ნუცას ხმა (გარეჯან) სეფე, სეფე... გამიშვი ხელო.

სეფეს ხმა. არ გავიშვებ.

ნუცას ხმა. ნუ მჩქმეტ!

VIII

ივანივე, **სეფე** და **ნუცა**

სეფეს ახალუხა საღებავითაჲს ჯქეს დასვრიალი. ცალ ხელში საღებავი და ჩოთქი უჭირავს.

სეფე. (ხუტა ხელზე აუყვანიალი შემოქაყეს) ახლა გაგიშობ. (ძიანს დაუშუქებს) გამარჯობათ, მასპინძლებო!

ნიკო. გაგიმარჯოს! (სეფეს შემოსვლას ეგვიდან სიხარულით ეგუბებანს) რაა, კაცო, რომ თავიდან ფეხებამდე საღებავში ამოსვრილხარ?

სეფე. (ჩოთქს მოაუღერს) თუ გეხარებდა, ჩემო ნიკო, შენც შეგიღებავ ახალუხს.

ნიკო. (გაქსუე გადაახრება) იქით, კაცო! მართლა არ მომისვა.

სეფე. ახლა თუ არ გინდა, შეგებეწეწები სწორეთ! შეღებვაში მე ფულებს ვიღებ და შენ თუ-კი უფასოთ შეგღებ-შეგალამაზე, რა გაწუხებს?! (კაღვე მოაუღერს)

ნიკო. იქით-მეთქი, კაცო!.. რა ჰქენი ნუცა, ნახე ხარები?

ნუცა. კი, გაუთავებიათ...

ნიკო. (წამოადგება) აბა, მე ახლა ბარემ ხარს წაიყვან. შენთან უკაცრავად, სეფე, მაგრამ მაინც-და-მაინც არ მოგერიდები, შინაური კაცი ხარ.

სეფე. ბიკოს, შინაური ვარ, მაშ გარეული ხომ არ ვიქნები...

მაიკო. ჯერ ცოტა გექამა რამე: წვენიც შეთებოდა, სეფეც დავგეწვევა, თუმცა მავის საკადრისი-კი არაფერი გვაქვს, მაგრამ ანდა-ხად ნათქვამია „კი გულით მორთმეული—პატარაც არ დაიწუნებისო“.

სეფე. ერი ჰა, მოჰყვენ ბოდიშებს! ჩემთვის ნუ სწუხდებით; მე კარგადა ვარ გამოზუნთული; დღეს მამასახლისის სისხლის ღმებას მოგჩრი და ლაზათიანადც შევაცოლეთ.

ნიკო. მაშ მირჩენია, ჯერ ხარი მიუუყვანო პატრონს.

სეფე. მეც წამოვალ. (აღვაძა)
სონა. შენ რა გეჩქარება, სეფე?! დაჯექი ცოტა ხანს.

მაიკო. რა იყო, შე კაი კაცო! ჯერ არც კი შემოსულხარ და ახლავე გაქცევა რა არის? ამ ბოლო დროს მთლად აიკარი ფეხი და აღარ გვეკარები.

ნიკო. უკან გამომყვიცი-მეთქი, არ მითქვამს, შე კაი კაცო! რა გეჩქარებს? დაჯექი. (გადას)

სეფე. თუ ასე გინდათ ჩემი დაცდა, აპა, ბატონო! (აღვაძა)

სონა. შინ! ცოლი არ გიტყვის და შეილი...

სეფე. მეზობლები მე არ მყავს და დამა: ერთადერთი ტულე ბიჭი ვარ.

კოლა. რამდენი წლის იყავი, სეფე, დედამა რომ მოგიკვდა?

სეფე. ბარე თორმეტისა...

კოლა. რა ადრე დაგზოცია!..

სეფე. ადრე?! მე ის მიკვირს, ჩემმა მამულ-რებელთ ამდენი როგორ იცოცხლეს...

სონა. (იფანას) რა ცივანი ხარ, სეფე!..

მაიკო. ეს სამი დღეა არ სჩანდი, სეფე, სად იყავი?

სეფე. სად და საცოლოს სანახავათ.

სონა. ისევე ღმერთი გიშველის, მართალს ლაპარაკობდე.

სეფე. (ჩქარა ამოაღაპარაქებს) მამა ნუ მამიკვდება. (ეგველანი იფანას)

სონა. მამაშენი, კარგა ხანია, წაწოლილა.

მაიკო. რა უდროვობაა შენი ცოლის შე-როთვა; რამდენი წლის იქნები?

სეფე. დღეს შევისრულე 32. ცალი ფეხი გადავდგი კიდევ ოცდა-მეცამეტეში
სონა. დრო კი ყოფილა, პალე თავში თეთრი გამოგურევა და მერე არავინ წამოგყვება, თუ ღროით არ შეეცადი...

სეფე. დრო ყოფილაო?... როგორ, ქორწილში ქეიფი ხომ არ მოგინდათ?

მაიკო. რატომ: შენ ცოლი—ჩვენ ქეიფი!

სეფე. კაი ყოფილა დედო-პური და მისი კვერები... მე ქირი გადავიცილო თავზე და თქვენ იქეიფოთ, არა? ამან შარისგან—ცოლ-შეაღისგან.

IX

ივანე და ფროსიკო

ფროს. (პარქაში უჭირავს) აქა მშვიდობა.

მაიკო. (წამოადგება) მშვიდობა და კარგად ყოფნა ნუ მოგიშალოს ღმერთმა.

სეფე. (სწრაფთა წამოადგება, ახალგაზრდა მის-წორ-მისაწორებს, მიეგება ფროსიკოს და ორივე ხელს ახლავს) ქალბატონ ფროსიკოს სიცოცხლე და კარგად ყოფნა. როგორ მშვიდობით გიკითხობთ, ქალბატონო?

ფროს. რა არის, ბიჭო, რომ მაინცა-და-მაინც ყველაფერს გადააპარბებ.

სეფე. ბიჭოვო?! რა დროის ჩემი ბიჭობაა, ჩემო ფროსიკო?!. ბიჭი არაა, შენს მოყვანაზე ცხოვნებული შენი ქმრის მაყარი მე ვიყავი; შენზე უმცროსი კი არ გეგონო.

მაიკო. დაბრძნდი, ფროსიკო!

ფროს. (აღვაძებს) ბიჭი ხარ, მა რა ხარ? უცოლო კაცს მე ბიჭს ვეძახი.

სეფე. ახირებული ქალი ხარ, ფროსიკო. ბიჭი რათა ვარ?! დროზე რომ ცოლი შემერთო, ახლა თვითონ ბარე სამი ბიჭი მეყოლე-ბოდა. მართალს გელაპარაკები, შენ არ მომიკვდე, და შენს ცეკრას არ მომაცლოს ღმერთმა.

ფროს. რაა, ბიჭო, რომ მასხარად მივდებ ქერივ ქალსა?

სეფე. ღმერთო, მომკალი და გამათავი!.. ჩემგან დადამიანის მასხარათ ავღებ, და ნამეტნავად ქერივი ქალისა, გაგიგიათ და გსმენიათ ინი-მეს?! პირიქით,—ქერივი ქალების მე დიდი პატივისმცემელი ვარ. (ემშაქურას დამაღათ გად-ხედავს სიხას; უველანი იფანას, კარდა ფროსიკოსი)

მაიკო. სეფე, ნუ ხარ ეშმაკი...

სეფე. რას ბრძანებ, ბატონო?!... ეშმაკი კი არაა, ნამდვილი ანგელოზი ვარ, ეშმაკმა წაიღოს ეშმაკის სული და ხორცი, მე თუ რამე ეშმაკობა მქონდეს გულში. (სერათ სიგადაა; ფროსიკოსაც გაუღიმება)

სონა. ეშმაკის სული და ხორცი-კი ეშმაკმა წაიღოს, მაგრამ შენი?

სეფე. ჩემი სული და ხორცი? ჩემს სულსა და ხორცს აგერ, ჩავაბარებ ფროსიკოს, ჩემს მარგალიტს, ჩემს თვალის სინათლეს...

ფროს. (არ ესამაყნება ეს უკანასკნელი ხუმრობა) დაილუბე იქით, ბიჭო! თავს არ დამანებებ?!
სეფე. სულ დავიღუბე, შენ გენაცვალოს სეფე—ბიჭო?!. შენს იქით გზა რომ არა მაქვს...

შენ შემოგყურებ იმდენს თვალთ, შენით ვცოცხლობ—შენით ვნუგეშობ.

ფროს. (მოთმინებულად გამოსული) რა გინ-

და, ბიკო, ჩემგან, რომ ჩამაცივდი და აღარ მეშვები... არ მომწონს ევ შენი საუბარი და აღარ მოგიტყობები!

სოფე. ახლა ვითომდა რაო, ცერცვივით რომ ხტიხარ?! ლამაზი კი ხარ, მაგრამ მაინც ნაქერივალი ხარ და ჩემზედ უკეთესი ვინ გავიარ-შეიყვება?! არ იცი, თორემ როტშილდის შეი-ლი მოვა და ახლავ მოგიტაცებს!

ფროს. ღმერთმა დაგწყევლოს და დაგ-შუბოს, რომ მყრალი და უზიაკი ენის პატ-რონი ხარ... უსინდისო, გაფუქებულო.

მაიკო. კაია სეფე ნამეტანი არაფერი ვარგა.

სეფე. უკაცრავათ, ბატონო! (წაშოღვება)

მე ეხუპრობდი და, თუ მავას ეს ეწყინა, ვაჭუ-მდღები-კი არა, მთლად მოეშორდები აქაურობას.

ფროს. მეწყერსაც უზიღნია შენი თავი ღე ტანი.

სეფე. მეწყერს იქითაც, თუ თქვენ გავე-ხარდებთ. უკაცრავათ, მშვიდობით ბრძანდებოლეთ... (გადას)

მაიკო. თუ დაიწყო მაგ უბედურმა, რომ არ გადაამეტოს, არ შეიძლება...

სონია. მეერ რა არის... ხუმრობა უყვარს

და ეს როგორ უნდა გეწყინოს?

ფროს. შენ ხო იცი, შვილო, მეწყინება.

მაგის სახუმრო და სამასხარო რათ ვიქნები ამოდენა ქალი?

მაიკო. (უნდა ფროსივთს უსამიფხება გადა-ფიწუოს) კარგია, ქალო, ამისთანა გვალვები რომ დაგივლდა, საწყალო ჩემს ქმარს დღეს ერთი კვა-ლი მიწა ძლივს ჩამოუხანავს...

ფროს. ღმერთმა მეტი შწო მისცეს... მე ვიკითხო საწყალომა ქერივმა, უსუსური ობლე-ბის პატრონმა, თორემ თქვენ რა გვიტორო.

მაიკო. გაჭირვებით. ჩვენც ძან გვიჭირს, შენი ქირიმე, მაგრამ ვინ არის გამკითხავი?..

ფროს. (ამაიხარებს) ჩემი სახნავები ხელ-უხლებლათ ყრია... (წაშოღვება) წასვლის დროა, საცაა დაბნულდება.

მაიკო. რა გეჭაჩება, შე ქალო? იჯექი პატარა ხანს. (სიხანს) სონია, ქრაქი ანთე, შვი-ლო, ხედავ ბნულდება.

სონია. ახლავე. (შადის, მოაქვს ჭრაქი და ან-თეს)

ფროს. კარგი დავგებართოს, თქვენთან ყო-ფნა კარგი იყოს, მაგრამ უსუსური ბაღლები მეშვებიან სახლში, მეშინიან, რამე ფათერაკი არ

მოახდინონ... მაიკო, ერთი ბარქაში ფქვილი მასესხე ბავშვებს ვახშმად მჭადი მაინც თუ არ გამოივტახე, ამიკლებენ...

მაიკო. კი, ბატონო. სონა, გამოართვი ბარქაში და გაუტყე. (სიხანს შადის, კოდაღან ფქველს იღებს და პარქაშზე უყრას)

ფროს. ერთი კვირაა დაფქვილი წისკვილ-ში მიგვლია და მომტანივეკრავინ ვიშოვნე...

მაიკო. გეტუვა, შე დალოცვილო, და ჩემი კოლა ამოვტიტანდა.

კოლა. მე მოვიტან ხელო სწავლის შემდეგ...

ხმა (გარეაღნი) ნიკა, ჰაი, ნიკა!

მაიკო. (შეკრება) გახედე, კოლა, მგონია ბორჩიკია... თუ ბორჩიკია, უთხარი ცოტა და-გვიცადე — მოგართმევთ-თქო! (ხმა შეორდება)

კოლა. ბორჩიკი უნდა იყოს! (ყუვლანი შე-წუხებულია გადასხედავენ ერთმანეთს)

ფროს. ეს დასალუბავი მეც კარზე მადგია. არ ვიცი, რა წყალში ჩავარდე! თუ ამ ორ დღე-ში არ შემოიტანე, ძრბხას გავგიყლილო. მეუქა-რა რომ შემისრულონ მაგ წყულებმა, მეერ რაღა ეშველება ჩემს ობლებს, — იმ ძრბხით ვუბ-რუნებ სულს.

მეხარკის ხმა. "ერთი კვირა" მე არ ვიცი, თუ ახლავ ფული არ მოგიტან, სახლს დაგირ-ბევეთ. ასე მაქვს ანაბრანები მამასახლისისგან... "აი დღეს, აი ხელო" — მატყულებთ... ასჯერ კი მომიყვანეთ აქ.

მაიკო. (შემხიზებულია ისეღება აქეთ-იქით) სწო-რედ დამარბევენ ეს შეჩვენებულები...

სონია. (ფროსივთს ფქველით სასუ პარქაშს აძღვეს) რა ვქნათ ახლა. დავიღუბეთ... მამაჩე-მი მაინც იცევს სახლში. (სუფა და გიორგი გაიფე-ბულ-შეშინებული შეკუთრებენ ხან ერთს ხან მეორეს)

ფროს. ღმერთი არა სწამს ამ ხალხს?! მალ-მალეო, რომ იძიბიან, დაბრძობა ხომ არ არის!

მეხარ ხმა. "შინ არ არის" მე არ ვიცი. გამომეყვი, სტრატეიკო, სულ დავარბევე, თუ კი რამე მოიპოვება სახლში.

მაიკო. რა ვქნა... დავიღუბე, შვერცხვი!..

მეხარკის ხმა. (იან და იან ახლოვდება) მე გაჩვენებთ, როგორ უნდა ცაკის მოტყუება და წვალება... აბა, მიყურეთ!

(შემდეგი იქნება)

ივ. ქავკანიძე

რედაქტორ-გამომცემელი ოსებ იმედაშვილი

სხალი გზა

ყოველდ. საპოლიტიკ სალიტერ. გაზეთი. წლიურად 7 მან. ნახევარი წლით 4 მან. საზღვარგარედ 14 მან. ნახევარი წლით 7 მან. რედაქტ.-გამომკ. ზ. ტყემელაშვილი ადრესი: Тифлиси, тип., «Шрома», Кал. Кон. Цуладзе.

სხსლ. გზა.

ყოველ-დღ. საპოლიტიკ. სალიტერატ. გამოცემა, კვირეული სურათებიანი დამატებით წლიურად 8 მან. ნახევარ წლით 4 მან 50 კ. რედაქტ.-გამომცემელი დ. ხრამელაშვილი ადრესი: Тифлиси, Большая Ванкская ул., № 12, Сем. Пашалашвили.

ჯეჯილი საყმაწვილო

სურათებიანი ჟურნ. XXI წ. წლიურად 4 მ. თითო წიგ. 40 კ. რედაქტორ-გამომცემელი ან. თ.- წერეთლისა

სოფელი ხაშვი

(თბილისის მაზრა, ხართიკალის ნაწილი) კვირას, 8 მარიაპოლისთვის 1910 წელს ქართული დრამატული დასის მსახიობი იოსებ ზაქ. იმელაშვილი-ხაშვილი

სასცენო ხელოვნ. მოყვარ. დახმარებით გამართავს წარმოდგენილი იქნება

ქოხში

დრამა ნ მოქ. ივ. გომართლისა

დედის ერთა

ვოდევილი ერთ მოქ. ვ. გუნისა

მონაწილეობენ: ქ.ქ. ნახუცრიშვილი, ნინოწინა, ბაქრაძე, ჭიბერაშვილისა, ზუკაიშვილი, ხაბაზიშვილი; ბ.ბ. გოგინიაშვილი, გელოვანი, იმელაშვილი-ხაშვილი, ლალიძე, ქოქრაშვილი, შარაშენიძე და სხვა.

გერმანელ მემუსიკეთა გუნდი მარიენფელდთან.

წარმოდგენაზე დასწრების მსურველს პატრეცემული საზოგადოებას ესთხოვთ ბილეთები ადრევე შეიძინოს წარმოდგენის დროს ხმაურობის თავიდან ასაცილებლად.

რეჟის. ი. იმელაშვილი-ხაშვილი | გამკვ ვ. შარაშენიძე

ნაკადული საყმაწვ. სურათ. ჟურნალი წელ. VI

24 წიგნიერ წლო — თვის || 12 მიზრ — თვის

4 პრემიით წლ. 5 მან., ნახევარი წლით 3 მან. რედ. ნაკაშიძე გამომცემელი პ. ი. თუმანიშვილი

კვირას 8 აგვისტოს

ქართულს სამთხულო თეატრში

გამართება უხსანიშნავი ფრანგული

ჭილაობა

ბ ე ნ ე ფ ი ს ი ე ი შ ნ ი ს ა

ცნობილი მოქიდავის ეიჟენის ხელმძღვანელობით ჩამოსულია 20 მოქიდავე ფოლკანია. კვირას იქიდავენ ხუთი წყვილი ფოლკანია. ადგილების ფასი 30 კ.—2 მან.

შველასათვის ხელმისაწვდომი

ქილაობის დაწყებამდე სინემატოგრაფა უჩვენებს სინტერესო, სამეცნიერო და გასართობ სურათებს.

НОВАЯ РЫЧЬ

Ежедн. общ. полит. литературная газета На годь 7 руб., 1/2 года 4 руб. помѣсячно 75 коп. Тифлиси, Дворцовая ул. Груз. Двор. ред. «Новая рычъ». Ред. Р. Д. Бебиевъ. Издат. П. А. Готуа

ЗАКАВКАЗЬЕ

Ежедневное издание. За годь въ Тифлиси 6 руб. полгода 3 р. 50 к., въ друге города—8 руб.,—4 руб. 50 к. — Тифлиси Эриванская площадь, д. Гургенова: Ред-изд. Кн. Г. И. Амирад-жиби.

მადნეულის, ხილეულის და სამკურნალო წყლის

ქ ა რ ხ ა ნ ა

მ. ლალიძის და ამხ-სა

თბილისი, გოლოვინის პროსპ. № 6 ტელეფონი № 411.

ჩვენნი ქარხნის წყალი

მზადდება მხოლოდ ბუნებრივ, ქიმიურად დაწმენდილ, ხილის წვნით და საუკეთესო ხილეულის შარბათით გამოხდობის წყლითა და წმინდა შაქრით.

წელი მზადდება კაუმფაბრიკებულ „ვაკუმი“ მანქანებით სპეციალისტის ხელმძღვანელობით მუშეგარი ადეილად დარწმუნდება, რომ ჩვენი ქარხნის

 წ ყ ა ლ ი

მ მ მ ვ ე ნ ი ა რ ი ს ბ ა მ ო ს ი და ს უ ნ ე ა ლ ა ბ ი ს ა ა,

და თბილისის სამკურნალო განყოფილების ანალიზითაც

== მისი კარგი ღირსება დაჯილდოებულია ==

ამიტომაც ჯანმრთელობის გულისთვის ეს ქარხნა ურჩევს აბ. მამხმარებლთ, ეურადგება მთაქცთან, რადგან ზოგაერთა ვაჭრები ჩვენის სახელათ სხვა ქარხნების უფრო იაფსა და მამსგავსებულ წყალს ასადებენ.

მოითხოვეთ ეველგან **მ. ლალიძის** და ამხანაგობის **წყალი**

და ამასთან მიაცხიეთ **ქ უ რ ა დ ლ ე ბ ა**

 თავსაცობი ჩვენი ქარხნის ბეჭდით

ქარხანა ხილეული წყლით **წრჩინებულ თვისებისათვის** დაჯილდოებულია ოქროს და ვერცხლის დიდი მედლით